Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1996

INGVAR SVENSSON

Svensson, I.: Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1996. [**Remarkable records of Microlepidoptera in Sweden during 1996.**] Ent. Tidskr. 118 (1): 29-41. Uppsala, Sweden 1997. ISSN 0013-886x.

The series of annual compilations of remarkable records of Microlepidoptera is continued for the 24th year. The weather in 1996 was probably not favourable for the hibernation of some stages of the moths, the winter and spring with some cold spells that at least made great damage to the flowers of hazel and pear in southern Sweden. The early collecting season was then about a month late owing to an abnormally cold spring though interrupted by a couple of days with summer temperatures at the end of April. The real summer did not start until the end of July and lasted for a month. On the whole the mean temperatures of the year were a little below normal in the southern part and a little above normal in the northern part of the country. The warm periods in August and also in September with winds from south-east favoured immigration, these events made 1996 the second best year ever, after 1995, for migrating Microlepidoptera. Three species were found new to Sweden in 1996: *Nemapogon falstriella* (Haas), *Caloptilia hemidactylella* (D&S) and *Blastobasis decolorella* Wollaston. *Phyllonorycter heringiella* (Grønlien) is reinstated as a separate species. Totally 1660 species of Microlepidoptera are now known from Sweden.

I. Svensson, Vivedalsvägen 10, Österslöv, S-291 94 Kristianstad, Sweden.

Detta är den 24:e rapporten om anmärkningsvärda småfjärilsfynd i Sverige. Liksom förut behandlas i ett särskilt avsnitt sådana arter som är nya för landet eller på annat sätt särskilt intressanta. Immigration får dock även denna gång egen rubrik och dessutom guldmalar på *Salix*. Förutom vetenskapliga namn används här även svenska namn enligt Svensson & Palmqvist (1990). Berättelserna om de olika arterna grundas på insamlarnas egna uppgifter. I ett följande avsnitt förtecknas nya landskapsfynd, inklusive sådana från föregående avsnitt. Insamlare anges här genom förkortningar enligt ZOO-TAX. Insamlingsår anges endast för fynd före 1996. En förteckning över insamlare följer därefter.

Rapporten bygger på senaste upplagan av fjärilkatalogen (Svensson et al. 1994), med samma systematik och nomenklatur liksom nummer på arterna i avsnittet om nya landskapsfynd. Auktorsnamnen utelämnas här.

Vintern och våren 1996 utmärktes av kraftiga köldperioder, som i södra Sverige bl.a. lokalt resulterade i att hassel- och päronblommor frös så att inga eller få frukter bildades. Det finns anledning antaga att detta också påverkade många fjärilsarters övervintring negativt, vilket avspeglades i att många annars vanliga arter visade sig fåtaligt eller inte alls. Samtidigt förekom massuppträdanden av några få arter. Hagtornspinnmal, *Scythropia crataegella* hade t.ex. fullständigt kalätit nästan alla slånbuskar på Gotland i slutet av juni. Ett par dagars oväntad sommarvärme i slutet av april förbättrade sannolikt inte situationen. Den tidiga insamlingssäsongen var omkring en månad försenad, något som utjämnades först sent på sommaren. Även försommaren blev nämligen ovanligt kylig och den riktiga sommarvärmen visade sig först i slutet av juli och varade omkring en månad. Årets medeltemperatur blev i söder något under den normala och i norr något över. Värmen på sensommaren och även i september, liksom sydöstliga vindar tidvis, gynnade uppenbarligen inflygning och 1996 års immigration kommer efter 1995 som den näst bästa någonsin.

Tre för landet nya arter från 1996 har hittills kunnat beläggas: *Nemapogon falstriella* (Haas),

Caloptilia hemidactylella (D&S) och *Blastobasis decolorella* Wollaston. Dessutom återupprättas *Phyllonorycter heringiella* (Grønlien) som egen art. Trots naturens nyckfullhet, vädrets makter och människans negativa insatser i form av exploatering, ensidiga lagregler, organiserad naturvård etc klarar sig fjärilarna förvånansvärt väl och faunan ökar stadigt - fram till nästa istid. Totalt uppgår nu antalet kända småfjärilarter i Sverige till 1660.

Antalet rapporterande insamlare har av olika skäl minskat sedan föregående år. Exempelvis har utlandsresor, insamlingar på redan väl utforskade lokaler och sannolikt också den kyliga försommaren - bästa småfjärilsäsongen - orsakat att antalet rapporterade "nya" landskap också avtagit. Man skulle önska vi fick ett antal unga energiska samlare för att få bättre överblick över vad som händer med vår svenska småfjärilfauna. Som vanligt bör rapporter lämnas till mig omedelbart efter trettondagen för att hinna publiceras före högsäsongen. Tack för det gångna året och lycka till för framtiden.

Immigration

Även under 1996 uppträdde exceptionellt många immigrerande småfjärilar och året kommer som god tvåa efter 1995. Särskilt nattflymottet, *Nomophila noctuella* (Denis & Schiffermüller) visade sig i antal redan tidigt på försommaren och fortsatte sommaren igenom. Exempelvis observerade Per-Eric Betzholtz mer än 100 exemplar på en äng 2 mil söder om Kalmar, Sm 2-3.VI. Lars Lieden hade dock tagit ett exemplar redan 13.V i Haninge, Sö. Senare, men längre norrut, fick Carl Åke Pettersson sin första 18.VI i Väse, Vr. Ännu något längre norrut, söder om Gävle, Gä tog Clas Källander och Göran Sjöberg arten först i augusti. I Ljunghem, Vg hade Nils Forshed åtskilliga exemplar 11.VII-25.VIII. Vid Halmstad, Ha fick Ronny Lindman ca 10 exemplar på bete 15.X. Mats Lindeborg observerade fjärilar från 1.VII till början av november i Kalmar, Sm. I stort sett alla rapportörer har sett åtminstone något exemplar. Man kunde väntat sig stark uppförökning inom landet och högflygning under hösten, men denna uteblev mestadels. Möjligen kan den kyliga första delen av sommaren vara orsaken.

En annan immigrant, kålmalen, *Plutella xylostella* (Linnaeus) brukar uppträda i antal varje år och kan förmodligen också klara vintern inom landet. I söder var den inte påfallande talrik. Däremot skriver Clas Källander att han fann första exemplaret 20.IV i Uppsala, Up, att arten ökade i antal under maj och var plågsamt vanlig i månadsskiftet maj-juni, sedan minskning men allestädes närvarande, t.ex. Funäsberget 29.VI. Längst uppe i norr, Pessinki, To, hade han och Nils Ryrholm också en del kålmal men betydligt mindre än vad som förekom längst i norr 1994 och 1995.

Immigrantgräsmottet, *Euchromius ocellea* (Haworth) visade sig här och var på sensommaren men i betydligt lägre antal än 1995. Så tog exempelvis Peter Koch-Schmidt arten i Gårdby, Öl 23 och 30.VIII, Mats Lindeborg i Runsbäck, Öl 26.VIII, Hans Karlsson i Norra Möckleby, Öl 28.VIII och Stefan Ekroth i Västervik, Sm 30.VIII. Clas Källander och Nils Ryrholm fick några få exemplar i sina ljusfällor i Löderup, Sk och Sundre, Go, influgna ungefär vid samma tid. Jan-Olof Ördén tog emellertid ett exemplar i Simrishamn, Sk så sent som 19.X.

Vandrarängsmottet, *Udea ferrugalis* (Hübner) har kommit i normal omfattning under hösten i Clas Källanders och Nils Ryrholms ljusfällor i Löderup - Ö. Hoby, Sk och Sundre, Go, men ingen har rapporterat arten från mindre exklusiva vandrarlokaler.

Det femte svenska exemplaret av vitt sydmott, *Palpita unionalis* (Hübner), insamlades av Jan-Olof Ördén i Borrbystrand, Sk 16-18.X.96.

Fakultativa vandrare som exempelvis betmottet, *Loxostege sticticalis* (Linnaeus) och morotsmottet, *Sitochroa palealis* (D&S), verkar ha etablerat svenska populationer.

En migration inom landet kan antecknas för *Phycita roborella* (D&S), gråbruna ekbladmottet. Arten visade sig i alla de ljusfällor i Härjedalen som Clas Källander och Nils Ryrholm ställt upp från Sveg upp till trädgränsen i Tänndalen. På Duvberget, Sveg 4 exemplar 9.VII-1.IX, på Funäsberget 1 exemplar 8.VII-30.VIII och på Skarvruet, Tänndalen 3 exemplar 8.VII-31.VIII.96. Värdväxten ekens nordgräns går som bekant vid Dalälven bortåt 50 mil söderut.

Guldmalar på *Salix*

Åtminstone amatörbotanister brukar ha problem att skilja på flertalet arter i växtsläktet *Salix*, sälg, pilar och viden. De *Phyllonorycter*-arter (guldmalar) som lever på dessa träd och buskar, kan

nog också ställa till problem, varför jag här ger en översikt över de särskiljande karaktärer för nordeuropeiska arter, som jag funnit särskilt användbara. Detta har aktualiserats av att jag efter mångåriga funderingar kommit till slutsatsen att det som tidigare betraktats som en nordlig form av pilguldmal, *P. salictella*, bör skiljas ut som egen art. Ett användbart namn är *P. heringiella* (Grønlien, 1932), där jag haft de tre typexemplaren för jämförelse. Kanske finns det äldre namn än *heringiella*, men det har inte lyckats mig att gräva fram typexemplar för något sådant. Viktigast är nog också att ha ett giltigt namn att beteckna arten med. På svenska kan arten lämpligen kallas Svartvideguldmal.

Värdväxten är ett bra hjälpmedel att skilja arterna åt, eftersom de är mer eller mindre monofaga. Men ingen regel utan undantag. Ibland kan honans val av blad för äggläggning spåra ur fullständigt, så även andra kriterier behövs. Ibland behövs alla tillgängliga sådana för att nå en god bestämning. Minor på glattvidet jolster (*Salix pentandra)* ger regelmässigt jolsterguldmal, *connexella* i Sverige. I Finland tar man emellertid *pastorella* på samma träd. En gång har jag kläckt *connexella* från svartpoppel (*Populus nigra*). Från minor på vitpil och korgpil (*S. alba* och *viminalis*) brukar kläckas enbart *salictella*, men den arten har jag också kläckt i antal från en buske av sandvide (*S. repens* ssp. *argentea*) i Österslöv, Sk. Detta fick mig att överge hypotesen att kemin hos värdarten kunde påverka fjärilens utseende. I Danmark kläcker man nämligen fjärilar som liknar *heringiella* från sådana buskar, men de kallas där alltjämt *salictella*. Hos oss lever *heringiella* framför allt på svartvide (*S. myrsinifolia*). I Balticum och England går den hos oss ännu inte funna *viminetorum* särskilt på korgvide, men uppges ha längre, ca 3 cm långa minor, mot ca 2 cm för *salictella*. I England finns dessutom *viminiella*, som också uppges särskilt från korgvide men också från knäckepil (*S. fragilis*) m.fl. Enligt exemplar från John Langmaid är arten även kläckt från asp (*Populus tremula*). Från redan nämnda sandvide kläcks emellertid vanligtvis bara krypvideguldmal, *quinqueguttella*, liksom från huvudarten krypvide (*S. repens repens*). En annan som det verkar ganska monofag art är lappvideguldmal, *rolandi* på lappvide (*S. lapponum*), men mer kläckningar behövs. Därmed är vi över på s.k. ullviden där fjärilarna verkar vara mera oligofaga, d.v.s. går på flera arter i släktet. På sälg, gråvide och bindvide (*S. caprea*, *cinerea* och *aurita*) hittar man klubbstreckad videguldmal, *hilarella*, vinkelbandad videguldmal, *salicicolella* och vinkelhakad videguldmal, *dubitella*, ofta på samma träd eller buske. Sistnämnda kan möjligen skiljas på mindre och kantställda minor. På ett av typdjuren till *heringiella* finns en etikettlapp med *S. aurita*, men här kan det röra sig om felbestämning av värdarten. Från bindvide på en tallmosse på Kinnekulle har Per Benander kläckt kortstreckad videguldmal, *brevilineatella* (muntlig uppgift från honom) och någorlunda liknande fjärilar har jag kläckt på samma sätt från Skåne, Blekinge och Småland. Se även nedan beträffande vingteckning och genitalier. Minor på andra *Salix*-arter har jag inte studerat nämnvärt, vilket är att beklaga.

Framvingeteckningen på den mer eller mindre guldfärgade bakgrunden är pålitligaste karaktären för bestämning av hithörande arter. *P. dubitella* (Fig. 1), med 3-4 par ungefär jämstora, silvervita hakar utanför den smala, i spetsen svängda baslinjen, kan ses som en typisk hithörande fjäril utan tvärband. (Se upp med *spinicolella* (Fig. 14) och *cerasicolella*, som är till förväxling lika men något rödare och lever på slån respektive körsbär. Insidan av mellanbenens tarser mörkfläckiga i ledgränserna). Mest lik är *heringiella* (Fig. 2), men första hakparet är något snedare och med parallella utåtriktade spetsar, förutom att vingspetsens mörkpudring börjar successivt redan efter första hakparet. Den brittiska *viminiella* (Fig. 3) skall kanske inte glömmas bort i sammanhanget. Den har liknande vingteckning, dock med hakarna matt gulaktiga til rosanstrukna. Sådan färg på hakarna kan dock också ibland uppträda hos andra här behandlade arter men brukar inte ställa till trassel. Närmast i sin tur kommer *salictella* (Fig. 4), som emellertid är ännu mer mörkpudrad och saknar alla framkantshakar utom den första eller kan de antydas genom några ljusare fjäll. (Se upp med *corylifoliella* (Fig.15) på björk, som också har bara ett tydligt hakpar. Detta är inåt kantat av strödda svarta fjäll och vingens bakkant är smalt vit-och svartfjällig hela vägen från basen till haken). Till gruppen utan tvärband hör slutligen den i regel mindre *quinqueguttella* (Fig. 5) och den i stället något större *connexella* (Fig. 6). Den förra är lätt att känna igen på sin starka glans och ett hakliknande streck på framkanten mittemot den lilla bakkantsfläcken innanför första hakparet.

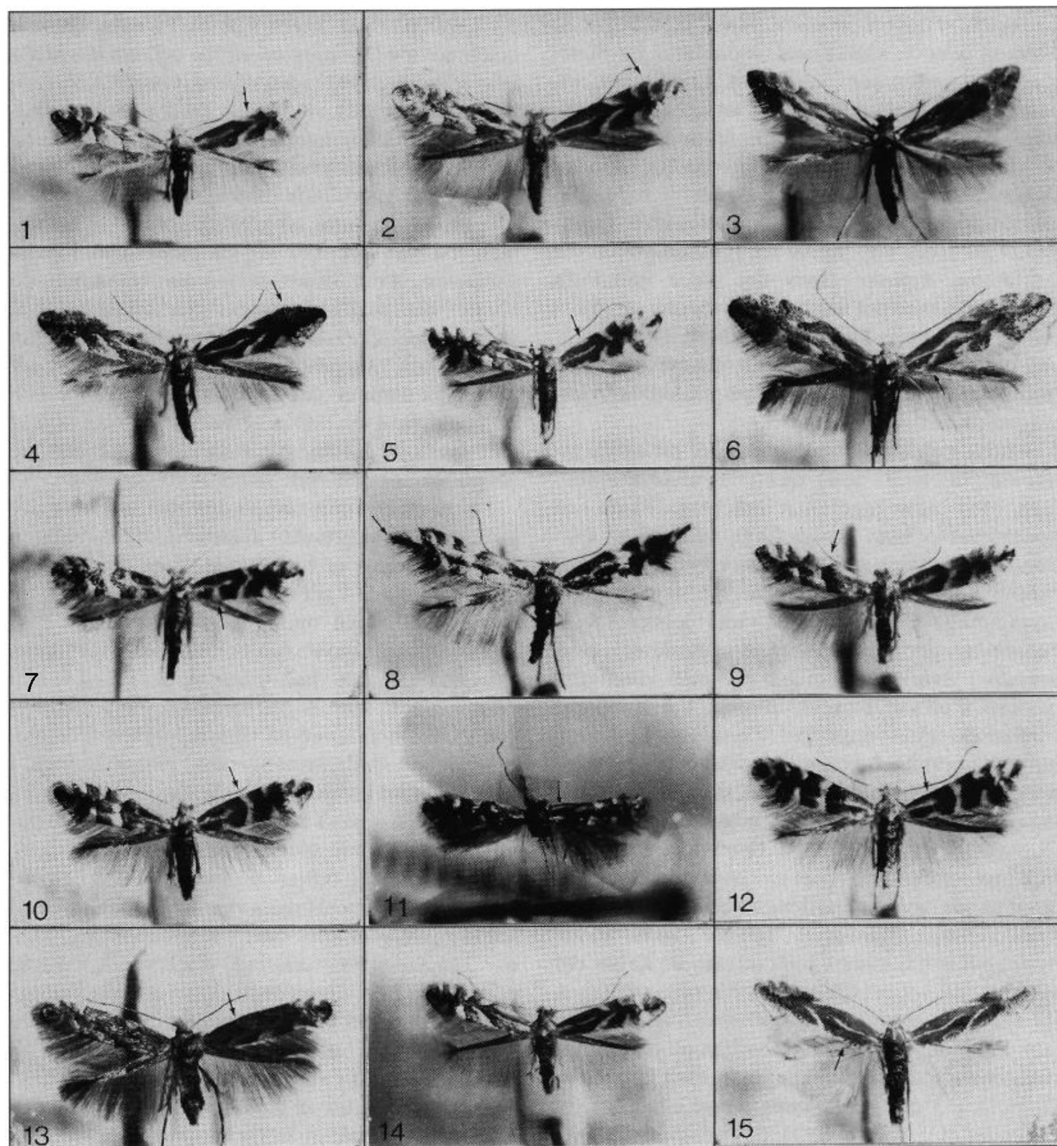

Fig. 1-15. Guldmalar, ***Phyllonorycter****. - 1. Vinkelhakad videguldmal,* ***P. dubitella*** *(H-S) - 2. Svartvideguldmal,* ***P. heringiella*** *(Grønlien). - 3. Engelsk videguldmal,* ***P. vimimiella*** *(Stt.). - 4. Pilguldmal,* ***P. salictella*** *(Z.). - 5. Krypvideguldmal,* ***P. quinqueguttella*** *(Stt.). - 6. Jolsterguldmal,* ***P. connexella*** *(Z.). - 7. Korgvideguldmal,* ***P. viminetorum*** *(Stt.). - 8. Lappvideguldmal,* ***P. rolandi*** *(Svn.). - 9-10. Vinkelbandad videguldmal,* ***P. salicicolella*** *(Sircom). - 11. Kortstreckad videguldmal,* ***P. brevilineatella*** *(Ben.). - 12. Klubbstreckad videguldmal,* ***P. hilarella*** *(Zett.). - 13. Östlig jolsterguldmal,* ***P. pastorella*** *(Z.). - 14. Slånguldmal,* ***P. spinicolella*** *(Z.). - 15. Vinterbjörkguldmal,* ***P. corylifoliella*** *(Hb.).*

Midgets, ***Phyllonorycter****.*

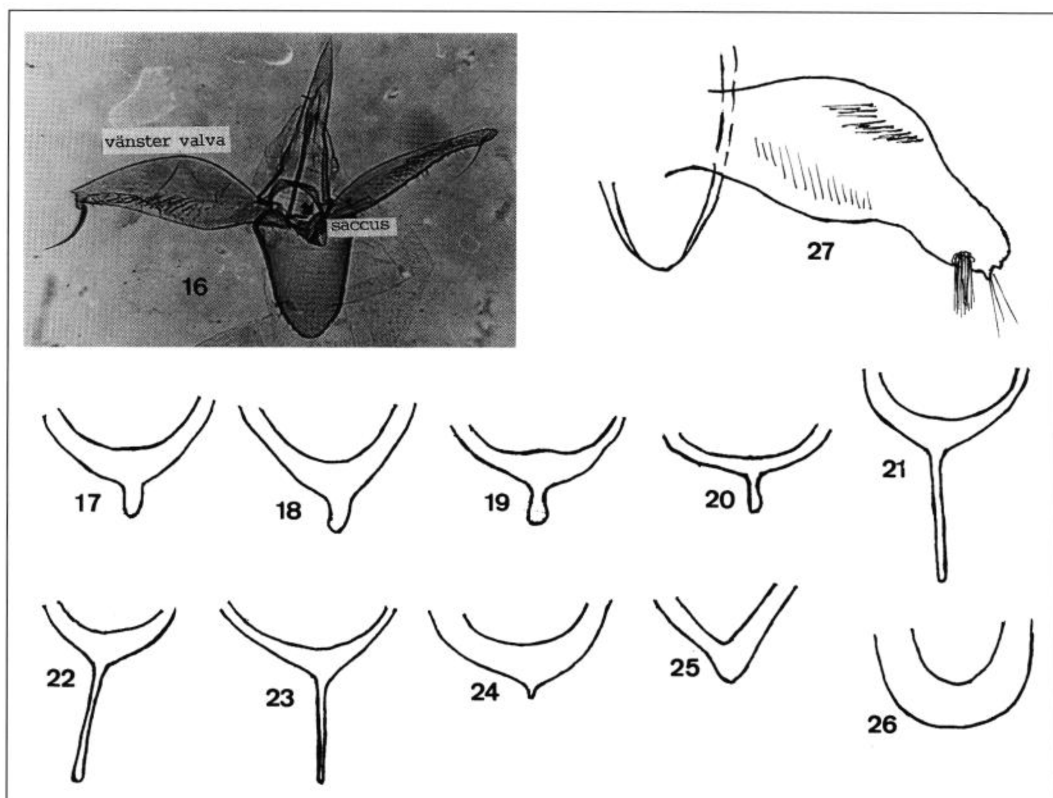

Fig. 16-27. Hangenitalier av ***Phyllonorycter****. - 16-17.* ***P. hilarella*** *(Zett.). - 18.* ***P. rolandi*** *(Svn.). - 19.* ***P. salicicolella*** *(Sircom). - 20.* ***P. dubitella*** *(H-S). - 21.* ***P. salictella*** *(Z.). - 22.* ***P. heringiella*** *(Grønlien). - 23.* ***P. viminiella*** *(Stt.). - 24.* ***P. viminetorum*** *(Stt.). - 25.* ***P. quinqueguttella*** *(Stt.). - 26.* ***P. connexella*** *(Z.). - 27.* ***P. pastorella*** *(Z.). - 17-26. Saccus. - 27. Saccus och höger valva.*

Male genitalia of ***Phyllonorycter****.*

Den senare är ovanligt matt i färgen och har bakkantsfläcken förbunden med spetsen av den krokiga baslinjen och en extra bakkantshake nära basen också förbunden med baslinjen.

En art som finns redan söder och öster om Östersjön är *viminetorum* (Fig. 7). Den har också bakkantsfläcken förbunden med baslinjen men mitt på denna och och första hakparet är förenat till ett vinklat tvärband. Ett liknande vinklat men ofta oregelbundet eller avbrutet tvärband har den större *rolandi* (Fig. 8). Arten skiljer sig från alla de andra i gruppen genom ett mörkt streck i fransarna ut i vingspetsen. (Tyvärr nöts ofta fransarna i vingspetsen bort hos friflygande fjärilar). Ofta finns en liten ljus framkantsfläck mitt emot bakkantsfläcken. Vinkelbrutet tvärband har även *salicicolella* (Fig. 9-10). Särskilt hos fjärilar norrut i landet kan detta tvärband vara mycket oregelbundet, avbrutet och ibland olika på höger och vänster sida. Mycket lik och möjligen inte artskild är *brevilineatella* (Fig. 11), som typiskt har en kort, rak baslinje. Det verkar emellertid finnas övergångar till föregående med bl.a med en på mitten avbruten mera normal baslinje med svängd spets, ofta slutande med några mörka fjäll. Tvärbandet är oftast avbrutet och kan likna ett något snedställt hakpar. Den ringa storleken hos den här avbildade fjärilen, som ingår i typserien från Kinnekulle, kan bero på att den tillhör sommargenerationen till skillnad mot de övriga. Inga

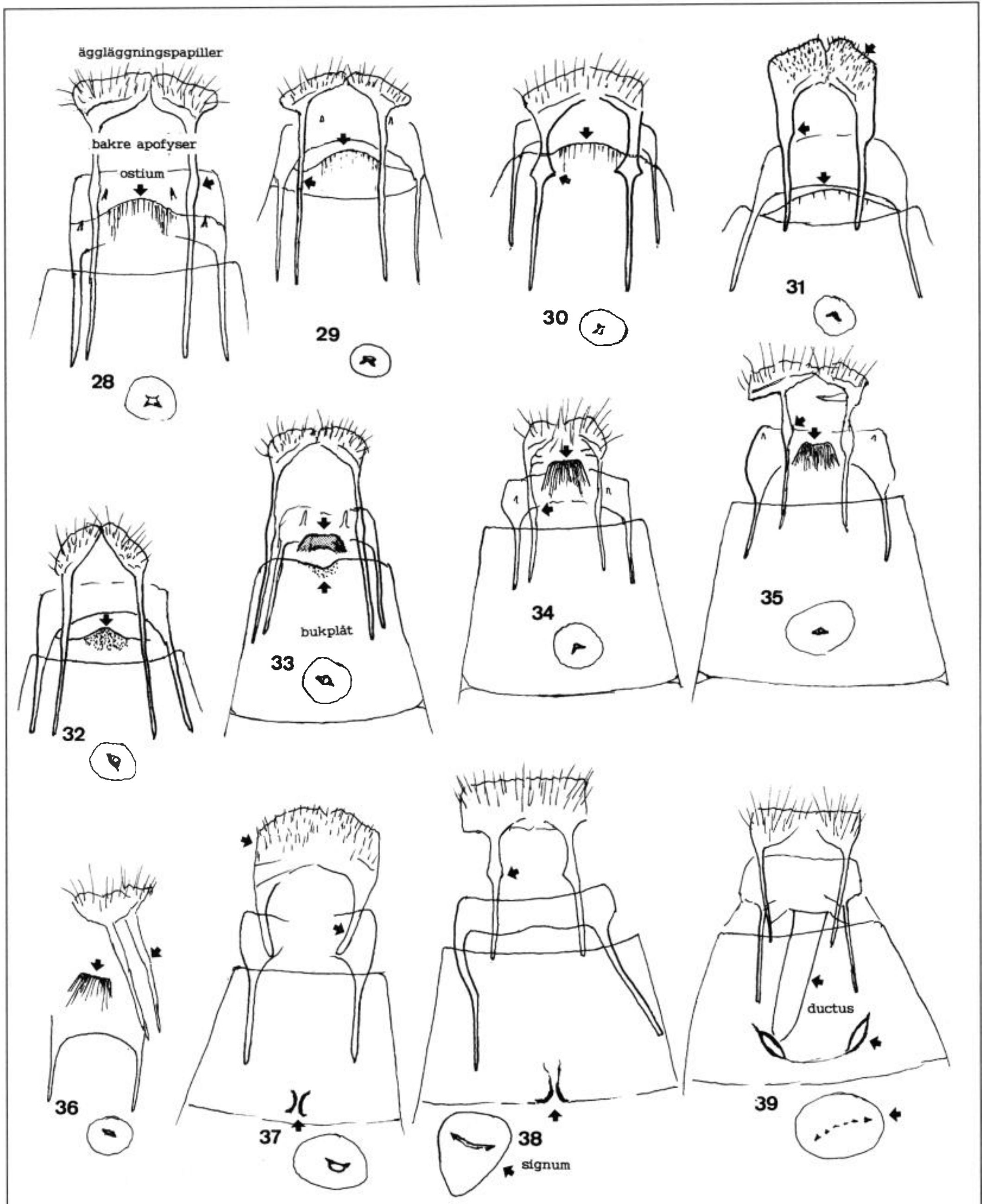

Fig. 28-39. Hongenitalier av ***Phyllonorycter****. - 28.* ***P. hilarella*** *(Zett.). - 29.* ***P. salicicolella*** *(Sircom). - 30.* ***P. rolandi*** *(Svn.). - 31.* ***P. viminetorum*** *(Stt.). - 32.* ***P. brevilineatella*** *(Ben.). - 33.* ***P. dubitella*** *(H-S). - 34.* ***P. salictella*** *((Z.). - 35.* ***P. heringiella*** *(Grønlien). - 36.* ***P. viminiella*** *(Stt.). - 37.* ***P. quinqueguttella*** *((Stt.). - 38.* ***P. connexella*** *(Z.). - 39.* ***P. pastorella*** *(Z.).*

Female genitalia of ***Phyllonorycter****.*

hanar är kända som kan hänföras tll detta taxon. Ibland kan vissa exemplar av *salicicolella* ha ett bågböjt tvärband, något som annars är utmärkande för *hilarella* (Fig. 12), dock oftast lätt skild på det något bågböjda, klubbformade rotstrecket. Från Norge har beskrivits *groenlieni* med som viktigaste kännetecken avsaknad av mörk delningslinje i fransarna. Det finns emellertid en gradvis övergång till en tydlig delningslinje bland olika exemplar och arten har synonymiserats, säkerligen med all rätt. Närmast i Finland finns slutligen en från alla andra i gruppen helt avvikande art, *pastorella* (Fig. 13) med enbart matta mörkkantade hakar och utan rotstreck. Arten har tidigare uppgivits från Dalsland, men inget beläggsexemplar har kunnat uppspåras. Den kan möjligen ha förväxlats med de närstående *sagitella* och *apparella* på asp. Ovanstående fjärilar avbildas med riktiga storleksrelationer.

Genitalierna hos hithörande arter är ofta mer eller mindre identiska, åtminstone med nuvarande preparationsteknik, och därför av mindre värde för artbestämningen. Hos flertalet är hangenitalierna starkt osymmetriska, som exempelvis *hilarella* (Fig. 16-17), som utmärks av mycket kort, jämbrett saccus-utskott. Liknande saccus har *rolandi* (Fig. 18). Möjligen något längre och med oftast klubblk spets är saccus hos *salicicolella* (Fig. 19) och ännu något längre men tunnare hos *dubitella* (Fig. 20). Saccus är mycket lång men annars inte till att skilja hos *salictella* (Fig. 21), *heringiella* (Fig. 22) och *viminiella* (Fig. 23). Nästan omärklig saccus har *viminetorum* (Fig. 24). Mer avvikande genitalier har *quinqueguttella* (Fig. 25) med v-formad saccus och högra valvan nästan lika bred som den vänstra, ännu mer *connexella* (Fig. 26) med helt rundad saccus och högra valvan liknande föregående och allra mest *pastorella* (Fig. 27) med nästan symmetriska genitalier.

Hongenitalierna är möjligen ibland mer användbara än hangenitalierna för en säker artbestämning. Skillnader finns framför allt i ostium och bakre apofyser. Ostium är mycket lika hos *hilarella* (Fig. 28), *salicicolella* (Fig. 29), *rolandi* (Fig. 30) och *viminetorum* (Fig. 31) och skiljs bäst på apofysernas form och längd. Sistnämnda skiljer sig dessutom från de andra genom rombiska äggläggningspapiller med korta kanthår. Någon klar skillnad mellan *brevilineatella* (Fig. 32) och *salicicolella* (Fig. 29) är svår att hitta. Möjligen verkar ostium svagt vinklad och granulerad i stället för strimmig, men mer studier behövs. Hos *dubitella* (Fig. 33) har ostium en tydligt annorlunda form. Sista bukplåten är nästan kvadratisk och apofyserna långa och smala. Ostium är ganska likt föregående hos *salictella* (Fig. 34), *heringiella* (Fig. 35) och *viminiella* (Fig. 36), men sista bukplåten är kortare än bred och apofyserna betydligt kortare. Däremot kan jag inte se någon påtaglig skillnad mellan dessa inbördes. Tydligare skillnad i genitalierna visar *quinqueguttella* (Fig. 37) utan synligt ostium men med korta apofyser, rombiska äggläggningspapiller och ett omvänt parentesliknande veck framtill på sista bukplåten. Ett liknande veck men helt ute på framkanten av bukplåten har *connexella* (Fig. 38). Signum är långsträckt på en äggformad platta. Egendomliga spolformiga veck på pukplåten har *pastorella* (Fig. 39), som dessutom har ett långsträckt, tydligt avsatt parti av ductus innanför ostium, förutom att signum är uppdelat i små tänder.

Kenneth Bond (in litt.) har studerat puppans cremaster och funnit viss skillnad mellan *viminiella* och *salictella*. Detta föranledde mig att jämföra cremaster hos *heringiella* och *salictella*, dock utan att kunna upptäcka några skillnader mellan dessa.

Övriga intressantare arter

Nemapogon falstriella, som av Bengt Å. Bengtsson föreslås få det svenska namnet Falstersvampmal, togs ny för landet vid Björnnabben i Böda, Öl, där han fick en hona på lampa 3.VIII och en hane på samma sätt och plats 4.VIII.96. Han underrättade genast mig om det fantastiska fyndet och eftersom jag råkade befinna mig på ön, gjorde vi ett gemensamt försök med flera lampor natten 6.VIII. Det kom dock endast en hane och det på exakt samma plats som honan visat sig. Senare ljusfångstförsök på platsen har varit förgäves. Lokalen är en ganska ung lövblandskog på fuktig, näringsrik mark bara något 100-tal meter från havet. Den påminner på så sätt om de danska lokalerna på Själland, Falster, Lolland och Fyn. Tidigaste datum där är dock 6.VIII och flertalet exemplar är funna senare i månaden. På Fyn kom den exempelvis till lampa i någorlunda antal 23.VIII.74 (Wolff 1975). Det är sannolikt att arten liksom andra i släktet är ljusskyende och mera sällan råkar hamna på lakanet vid lampan. Fjärilen

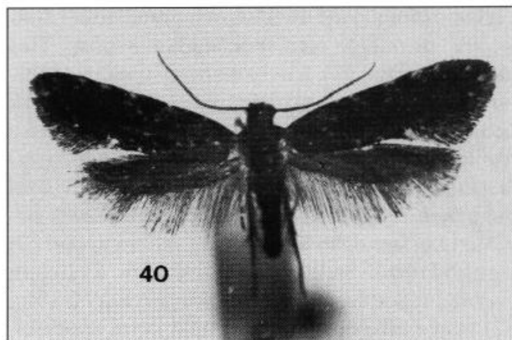

Fig. 40. ***Nemapogon falstriella*** *(Haas), föreslagen det svenska namnet Falstersvampmal, togs som ny för Sverige vid Björnnabben i Böda på Öland. Närmast känd från danska öar.*

Nemapogon falstriella *has been found on the Baltic island of Öland, as new to Sweden.*

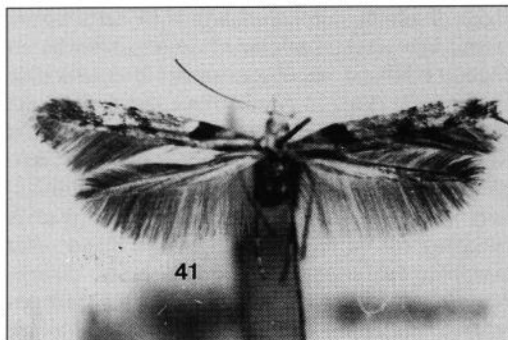

Fig. 41. ***Caloptilia hemidactylella*** *(D&S), föreslagen det svenska namnet gulfläckig lönnstyltmal, har upptäckts som ny för Sverige i Lövhöjden, Väse, Värmland samt i Lindbastmora, Ludvika, Dalarna.*

Caloptilia hemidactylella *has been found in the Central Swedish provinces of Värmland and Dalarna, as new to Sweden.*

(Fig. 40) liknar i viss mån små, mörka exemplar av den överallt vanliga *N. cloacella* men är ännu mörkare till nästan helt svart. Den är lätt att skilja från alla andra malar genom sina uppstående svarta huvudhår som bildar stark kontrast mot det gulvita ansiktet. Genitalierna avbildas av Wolff (1975). Larvens levnadssätt är inte klarlagt. Det kan antagas att den lever på svampsubstrat, liksom de andra arterna i släktet oftast gör, kanske t.o.m. på någon alldeles speciell svampart så som är känt för *N. fungivorella* (Benander).

Monopis fenestratella, fönsterbomal, börjar bli något av en följetong, men det går knappast att underlåta att nämna Mats Lindeborgs upplevelse av arten 1996. Han observerade runt 100 exemplar på två barklösa ekar i Halltorps hage, Öl 19.VI.96. Fjärilarna myllrade i sprickor och på stammarna.

Caloptilia hemidactylella, svenskt namn förslagsvis Gulfläckig lönnstyltmal, godkänt av Carl Åke (se nedan). Eftersom arten förekommer både vid Oslo i Norge och i södra Finland, var det väl närmast en tidsfråga när den skulle upptäckas också i Sverige. I grannländerna har arten noterats först på senare år, vilket kan tyda på spridningstendenser. Att det skulle bli hemma hos Carl Åke Pettersson i Lövhöjden, Väse i Värmland, var kanske mer oväntat mot bakgrunden av att den andra arten på lönn, *C. semifascia*, lönnstyltmalen, hade något av en massförekomst på platsen året innan (Svensson 1996). Närstående arter brukar inte trivas tillsammans, anses det. Kanske har de ändå något olika nischer, exempelvis att larven av *semifascia* är framme i juni-början av juli, medan *hemidactylella* uppges vara larv i augusti. Båda övervintrar som fjärilar, och det var också sex övervintrade *hemidactylella* som Carl Åke fann på husväggar 12.V-8.VI.96, samtidigt med ett antal *semifascia*. Han har dessutom funnit en fjäril 12.VIII.96. Senare kom fram att Bengt Wickholm tagit samma art redan 5.VI.93 i Lindbastmora, Ludvika, Dr, men att exemplaret stått obestämt

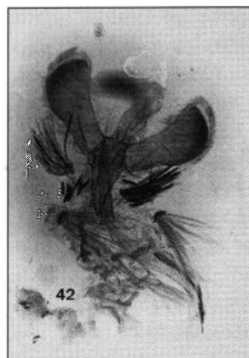

Fig. 42-43. Genitalier av ***Caloptilia hemidactylella*** *(D&S). - 42. Hangenitalier. - 43. Hongenitalier.*

Genitalia of ***Caloptilia hemidactylella*** *(D&S). - 42. Male genitalia. - 43. Female genitalia.*

sedan bakkroppen fallit av. Vingteckningen är emellertid tillräckligt typisk för en säker bestämning. Fjärilen (Fig. 41) varierar en del i vingteckningen, men är lätt att skilja från *semifascia* på de klargula fläckarna i framvingarna, med färger som närmast liknar *C. robustella*, mindre ekstyltmalen. Den bruna grundfärgen visar mörka stråk och fläckar. Genitalierna är karakteristiska (Fig. 42-43).

Phyllonorycter platani, platanguldmal, har hittats på ännu en skånsk lokal, nämligen av Carl-Axel Gertsson i Landskrona. Från minor insamlade 1-8.X kläcktes fjärilar redan 5-14.X.1996.

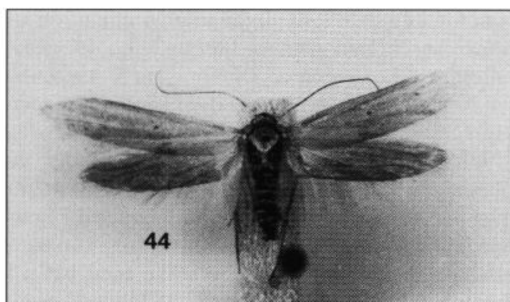
Yponomeuta rorella, pilspinnmalen, som föregående år rapporterades ha spritt sig explosionsartat över Sydsverige (Svensson 1996), fortsätter som en av de vanligaste arterna i släktet. När jag hade monterat en lampa under en stor fristående sälg (*Salix caprea*) i Baskemölla, Sk 31.VII.96 kom flera 10-tals exemplar under nattens lopp, sannolikt kläckta från sälgen. Att sälg är en vanlig näringsväxt framgår av att Göran Palmqvist och Magnus Wedelin hittade flera larvbon med puppor - flertalet redan kläckta - på några sälgar på Klagshamnsudden, Sk 8.VIII.96. Det finns gott om sälgar över hela udden, men larvbona hade koncentrerats till några få av dem.

Agonopterix subpropinquella, större tistelplattmal. Kanske finns det hopp om att arten fortfarande har fast fot i landet. Föregående års exemplar i Skåne (Svensson 1996) kunde ha varit en tillfällig immigrant, men nu har Henrik Jeansson tagit ett exemplar i Bejershamn, Vickleby, Öl 29.VIII.96, ett datum som antyder kläckning på platsen.

Ethmia terminella, gråkantade sorgmalen, som jag senast berättade om 1994, är nog på fortsatt utbredning. Magnus Wedelin hade inte tidigare sett arten i sydvästra Skåne, när han fick 3 exemplar i sin trädgård i Arlöv 28-30.VI.96.

Schiffermuelleria stroemella, silverfläckpraktmal, hittar man i regel på gamla ruttna ekar. Mats Lindeborg fann arten på en större utfodringsanordning för hjort i Ottenbylund, Öl 8.VIII.96. Tillfälligtvis sammanstrålade flera samlare där 10.VIII och samlade in ett antal. Vid tillfället granskade jag kringstående ekar, som befanns vara väl unga och välmående, utan att kunna finna någon fjäril på dem.

Cheimophila salicella, videvårmal, är en märkligt sällsynt fjäril med utbredning norrut till Dalarna men ännu inte funnen i flertalet landskap. Detta beror inte enbart på den tidiga årstiden. Jag har några få gånger fångat enstaka hanar flygande mot kvällssidan i närheten av olika videarter men aldrig fått den på lampa. Men ingen regel utan undantag. Mats Lindeborg fick en nykläckt hane på ljus vid Ismantorp, Öl 23.IV.96 en god fångstnatt.

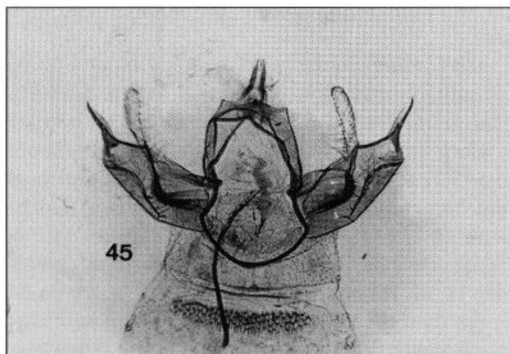

Fig. 44-45. Malfjärilen ***Blastobasis decolorella*** *Wollaston. Arten är hemmahörande på Madeira, men har etablerat sig i förorter till London, och nu också hittat till Sölvesborg, där den togs som ny för Sverige. Nedan: hangenitalier av* ***Blastobasis decolorella****.*

Blastobasis decolorella*, new to Sweden, probably accidentally introduced. Lower: Male genitalia of* ***Blastobasis decolorella****.*

Blastobasis decolorella. Vid ljusfångst hemma i Sölvesborg, Bl 25.VII.96 fick Bert Pettersson en för honom helt okänd stor malfjäril. Genitalpreparat visade att exemplaret, en hane, tillhörde släktet *Blastobasis* och Bengt Å. Bengtsson föreslog att det möjligen kunde röra sig om *decolorella* Wollaston, 1858. På förfrågan sände John Langmaid en bakkropp av arten för genitaldissektion och jämförelse. Preparaten visar mycket god överensstämmelse och de smärre olikheter

som förekommer, torde ligga inom normala variationsgränser. Den svenska fjärilen (Fig. 44, genitalier fig. 45), vingbredd 20 mm, som är något sliten, har nästan enfärgat gulaktiga framvingar men visar antydan till mörkare fläckar. Enligt Jacobs (1978) kan framvingarna visa olika grader av fläckighet. Arten är hemmahörande på Madeira men har etablerat sig i England i förorter till London. Hur fjärilen kommit till Sölvesborg kan bara bli föremål för spekulation, kanske med båt till hamnen som ligger alldeles intill fångstplatsen. Immigrationsvågor brukar inte komma från sydväst.

Athrips amoenella, praktstävmal, upptäcktes på sin andra svenska lokal i Vitesten, Ålem, Sm föregående år (Svensson 1996). Denna har nu besökts av flera samlare. Exempelvis fick Mats Lindeborg över 50 exemplar på 3 lampor en mulen natt med blöt vegetation efter regn 9.VI. Peter Koch-Schmidt tog 13 exemplar 8.VI, därefter Göran Palmqvist och Magnus Wedelin ett flertal exemplar 11.VI. En hel del håvades i kvällssolen på ett hygge över backvicker, *Vicia cassubica*, som alltmer framstår som en trolig värdväxt. Fjärilen borde sökas på fler lokaler.

Anacampsis fuscella, klöversobermalen. Fortfarande är det lilla grustaget norr om Film, Up enda kända svenska lokalen för arten. Där finns den stadigt kvar. Christer Bergendoff, Benny Henriksson, Bengt Lindqvist och Bert Petterson skraphåvade sammanlagt 6 exemplar från skogsklöver så sent på säsongen som 18 och 19.VIII.96. Också denna art borde sökas på fler lokaler.

Archips crataegana, hagtornsommarvecklaren, har haft ett mycket gott år på Öland. Exempelvis rapporterar Peter Koch-Schmidt fångster på ca 20 exemplar 16-17.VIII i Strandtorp. Själv fick jag tiotals hanar och 3 honor vid ljusfångst nära Ekerum 25.VII.96. Bengt Å. Bengtsson rapporterar att inte bara *crataegana* utan också *Pandemis dumetana*, björnbärsbredvecklaren, och *Choristoneura diversana*, berberisbredvecklaren, haft en enormt bra flygning detta år.

Gypsonoma minutana, silverpoppelbladvecklaren, kan nu anses något mindre hotad i landet, sedan Magnus Wedelin fått fjärilen talrikt på lampa i Falsterbo, Sk 23.VII.96. Förut bara funnen i ett litet silverpoppelbestånd på Klagshamnsudden. På den nya lokalen lever arten uppenbarligen på asp, eftersom den kom koncentrerat till den lampa som placerats i en liten aspdunge.

Pammene inquilina, smala eksolvecklaren, fortsätter att öka sin kända utbredning genom lockning med artificiella hormoner. Erik Tham har nu funnit arten också i sydvästra Skåne, i Alnarp 27.IV och i Dalby norreskog 28.IV.96. Håkan Elmquist har fått fjärilen nordligast i landet hittills, i Mariefred 22.IV och 7.V, sammanlagt 5 exemplar.

Cydia molesta, aprikosvecklaren, tog Peter Koch-Schmidt inomhus 17.IX.96 i Nybro, Sm. Denna införda art är förut rapporterad endast en gång från Sverige (Svensson 1994).

Stenoptilia veronicae, strandveronikefjädermottet, har inte helt oväntat upptäckts i Uppland på Svartbådkubben och Gräsbådan, Gräsö av Jan-Olov Björklund. Fjärilen förekom talrikt på värdväxten strandveronika (*Veronica longifolia*) tillsammans med *Aethes triangulana*, strandveronikeblomvecklaren. Det finns anledning att söka efter växten och fjärilen på fler ställen.

Corcyra cephalonica, korintmottet, är en införd art som förut rapporterats endast från Uppland, tagen av Frithiof Nordström (Svensson 1974). Emellertid fick jag för några år sen till bestämning några "skadedjur" från Karlshamns oljefabrik i Blekinge som visade sig tillhöra denna art. Äntligen 1.X.96 blev det av med att jag gjorde en kontroll av fjärilens fortbestånd där och den visade sig leva i högönsklig välmåga i fabrikens lager av shea-nötter. Både fjärilar och larver - som dock inte ville äta i fångenskap - fanns rikligt. Ett senare besök 28.XI. 96 tillsammans med Christer Bergendorff visade just ingen förändring. Uppenbarligen flyger fjärilen året runt i flera generationer och får anses ha en fast förekomst inom landet där, åtminstone så länge shea-nötter hålls i lager. En båt med nötter från Ghana kom in under dagen. men lasten var effektivt behandlad med insecticider, så endast några döda djur som fastnat i kondensvatten kunde upptäckas. De kastanjeliknande shea-nötterna (engelska: sheanuts) plockas från det stora shea-trädet (*Buthyrospermum parkii* i familjen Sapotaceae), som endast förekommer i tropikerna.

Pyralis regalis, kungliga ljusmottet, verkar bli alltmer hemmastatt i landet. Förutom ett femte fynd i deras ljusfälla på Rådmansö, Up 13.VIII-5.IX (föregående, se Svensson 1996) har fjärilen nu även insamlats i Hamra, Go 26.VIII.96 av Clas Källander och Nils Ryrholm.

Catoptria osthelderi, sydliga silverbandgräs-

mottet, verkar vara på utbredning i södra Sverige. Arten rapporteras ny för Småland av Mats Lindeborg, Kalmar 24.VII.94, men har också tagits på nya lokaler på Öland av Markus Forslund, i Bejershamn 14.VII och på Åby sandstäpp 3.VIII.96.

Catoptria verellus, har för närvarande något av en massförekomst i Ottenbylund, Öl. Hundratals exemplar kom till de lampor som flera samlare ställt upp centralt i lunden 10.VIII.96. Peter Koch-Schmidt rapporterar ett exemplar från Bejershamn 13.XIII.96.

Eudonia laetella, vita ugglemottet, ses sällan, så det måste vara en turgubbe som Nils Forshed för att plocka in sammanlagt 3 exemplar av arten 2.VIII.95 och 15.VII.96 hemma på tomten i Ljunghem, Vg, omgiven av åkrar, när han annars samlar ganska få småfjärilar. Även Jesper Lind rapporterar ett exemplar, ljusfångat vid Löten på Mörkö 29.VI.96, ny för Södermanland. Lokalen är här en strandnära ädellövskog med mycket ek och lind.

Diasemia reticularis, bokstavsmottet, har trots allt inte helt försvunnit från landet, så som jag förmodade i föregående rapport. I en ljusfälla i Åträsk en bit inåt landet från Piteå i Norrbotten hade kommit ca 70 exemplar av fjärilen mellan slutet av juni och början av augusti 1996. Nils Ryrholm meddelar att fällan ingår i en serie i Svensk Nattfjärils Övervakning (SNÖ). Lokalen är en sydvettande slåttermark som slåttrats varje år åtminstone de senaste 40 åren. Syftet med slåttern har under denna tid främst varit att hålla området öppet. Tidigare har fälten varit närområde till en bondgård vars drift upphörde på 1950-talet. De övre delarna av lokalen har torrängskaraktär och den nedre delen är mer av friskängstyp. Efterhand har botanikerna fått upp ögonen för lokalen och den är ett klass II-objekt enligt länsstyrelsen. Vi får hoppas att lokalen verkligen passar fjärilen, så att den kan leva kvar. En ytterligare ganska sentida fyndlokal för arten är Sundbäck, Orsa, Dr, där Carl Åke Pettersson har tagit den i ljusfälla 1-10.VII.86.

Nya landskapsfynd

10. *Eriocrania salopiella*. Up (BJOS). - 11. *E. cicatricella*. Ög (SVNS).
22. *Opostega crepusculella*. GS (SJNS 71).
39. *Stigmella ulmivora*. Gä (FYKS, KJCS). - 57. *S. trimaculella*. Ög (mina, SVNS). - 75. *S. lonicerarum*. Ög (mina, SVNS).
90. *Bohemannia quadrimaculella*. Öl (OLBS).
100. *Ectoedemia turbidella*. Bl (PEBS). - 110. *E. minimella*. Ög (mina, SVNS).
116. *Nematopogon schwarziellus*. Ög (SVNS).
133. *Cauchas rufimitrella*. Me (IMBS 95).
135. *Phylloporia bistrigella*. Me (IMBS 95).
143. *Alloclemensia mesospilella*. Nb (BEFS, EQTS, HEYS, PEBS).
147. *Lampronia flavimitrella*. Go (SVNS).
156. *Tischeria heinemanni*. Ög (mina, SVNS).
183. *Montescardia tessulatellus*. Bl (PEBS).
185. *Morophaga choragella*. Jä (RYRS).
188. *Haplotinea insectella*. Gä (KJCS).
206a. *Nemapogon falstriella*. Öl (BÅBS, SVNS).
207. *Archinemapogon yildizae*. Ha (BÅBS).
211. *Triaxomasia caprimulgella*. Öl (LTSS 95).
213. *Monopis weaverella*. Gä (SJNS 89).
238. *Caloptilia betulicola*. Me (IMBS 95). - 245. *C. semifascia*. Ög (SVNS). - 246. *C. leucapennella*. Öl (BÅBS, LTSS). - 246a. *C. hemidactylella*. Vr (PENS), Dr (WCMS 93).
255. *Parornix carpinella*. Öl (LTSS). - 256. *P. anglicella*. Sö (HEYS).
266. *Callisto coffeella*. Nb (BEFS, PEBS).
268. *Acrocercops brongniardella*. Vr (PENS).
272. *Phyllonorycter heegeriella*. Vr (PENS). - 280. *P. cerasicolella*. Vr (PENS). - 282. *P. salictella*. Vr (PENS). - 282a. *P. heringiella*. Vg (SVNS 70), Vr (PENS), Dr (SVNS 90), Hs (SVNS 72), Me (SVNS 78), Vb (SVNS 51), Nb (SVNS 48, PGAS 78). - 293. *P. strigulatella*. Vg (RJES). - 294. *P. rajella*. Vr (PENS). - 298. *P. nigrescentella*. Hs (BEFS). - 299. *P. insignitella*. Vr (PENS).
318. *Phyllocnistis labyrinthella*. To (BEFS, PEBS).
347. *Argyresthia dilectella*. Me (IMBS 95). - 363. *A. pulchella*. Sk (SVNS).
370. *Yponomeuta padella*. Vr (PENS).
381. *Zelleria hepariella*. Bl (PEBS).
394. *Ocnerostoma friesei*. Ög (SVNS).
413. *Ypsolopha asperella*. Gä (KJCS 90, SJNS 90). - 415. *Y. horridella*. Gä (KJCS, SJNS).
449. *Glyphipterix bergstraesserella*. Me (PENS).
452. *Semioscopis strigulana*. Vg (RJES).
458. *Exaeretia ciniflonella*. Öl (BJOS).
467. *Depressaria douglasella*. Vr (PENS). - 469. *D. emeritella*. Gä (KJCS, SJNS). - 474. *D. depressana*. Ha (BÅBS).
501. *Agonopterix purpurea*. Vg (FHDS 95). - 504. *A. capreolella*. Ög (SVNS).
583. *Elachista argentella*. Vg (RJES).
604. *Biselachista juliensis*. Up (FYKS).
667. *Coleophora discordella*. Gä (KJCS). - 674. *C. zelleriella*. Sk (BÅBS). - 684. *C. caelebipennella*. Ha (BÅBS, OLBS). - 701. *C. asteris*. Sö (PGAS). - 707. *C.*

vestianella. Gä (KJCS, SJNS). - 735. *Coleophora nutantella*. Sm (LTSS).
766. *Mompha divisella*. Vr (PENS). - 769. *M. epilobiella*. Sm (LTSS), Ög (SVNS).
784. *Scythris limbella*. Vr (PENS 61). - 796. *S. fuscoaenea*. Sm (PENS 77).
797b. *Blastobasis decolorella*. Bl (PEBS).
805. *Metzneria neuropterella*. Sm (LTSS).
810. *Apodia bifractella*. Up (BJOS, FYKS).
813. *Eulamprotes unicolorella*. Me (IMBS 95).
827. *Monochroa lucidella*. Up (BJOS, FYKS).
852. *Teleiodes vulgella*. Gä (KJCS, SJNS).
878. *Bryotropha boreella*. Me (IMBS 95). - 881. *B. plantariella*. Gä (KJCS, SJNS).
887. *Chionodes lugubrella*. Gä (KJCS, SJNS).
916. *Psoricoptera speciosella*. Sö (PGAS).
928. *Scrobipalpa stangei*. Up (BJOS). - 931. *S. nitentella*. Sm (KSMS). - 933. *S. atriplicella*. Ög (EFAS 95).
943. *Caryocolum fraternella*. Gä (KJCS, SJNS). - 944. *C. petrophila*. Up (FYKS).
961. *Sophronia semicostella*. Me (IMBS 95). - 963. *S. sicariella*. Hs (BEFS).
986. *Anarsia lineatella*. Sk (WMAS).
1016. *Archips betulana*. Vr (PENS 95).
1025. *Aphelia unitana*. Ög (RPLS 95).
1060. *Doloploca punctulana*. Gä (KJCS, SJNS).
1073. *Acleris aspersana*. Vr (PENS). - 1077. *A. obtusana*. Vr (PENS). - 1084. *A. umbrana*. Vr (PENS 95). - 1088. *A. hyemana*. Vr (PENS). - 1094. *A. maccana*. To (PEBS).
1107. *Phalonidia manniana*. Gä (KJCS, RYRS).
1132. *Aethes fennicana* Go (SVNS).
1135. *Cochylidia subroseana*. Me (IMBS 95, PENS). - 1139. *C. implicitana*. Up (BJOS).
1143. *Cochylis atricapitana*. Go (IMBS 94). - 1144. *C. pallidana*. Gä (KJCS).
1192. *Hedya dimidiana*. Öl (BZZS 95). - 1193. *H. roseomaculana*. Me (IMBS 95).
1197. *Pseudoscaphila branderiana*. Me (IMBS 95).
1211. *Apotomis demissana*. Hr (KJCS, RYRS).
1232. *Eudemia porphyrana*. Vg (RJES).
1255. *Epinotia brunnichana*. Ög (SVNS). - 1262. *E. demarniana*. Me (PEBS). - 1272. *E. granitana*. Bo (SVNS).
1295. *Gibberifera simplana*. Gä (KJCS).
1304. *Epiblema grandaevana*. Vr (PENS).
1348. *Eucosmomorpha albersana*. Sö (BEFS).
1358. *Pammene inquilina*. Sö (EQTS). - 1362. *P.suspectana*. Vg (BEFS). - 1364. *P. populana*. Hs (BEFS, PEBS).
1388. *Cydia pomonella*. Gä (KJCS, SJNS). - 1396. *C. gemmiferana*. Ög (SVNS).
1419. *Dichrorampha acuminatana*. Bo (RJES). - 1420. *D. consortana*. Up (FYKS). - 1422. *D. sylvicolana*. Me (IMBS 95).
1452. *Phaulernis dentella*. Up (FYKS).
1456. *Epermenia illigerella*. GS (SJNS 71).
1465. *Oxyptilus parvidactylus*. Vg (RJES).
1474. *Platyptilia calodactyla*. GS (SJNS 71), Vs (FHDS 75). - 1476. *P. ochrodactyla*. Hr (KJCS, RYRS).
1482. *Stenoptilia veronicae*. Up (BJOS).
1493. *Adaina microdactyla*. GS (SJNS 71).
1499. *Oidaematophorus lithodactyla*. Ög (SVNS).
1505. *Corcyra cephalonica*. Bl (BEFS, SVNS), Up (NSTS före 71).
1510. *Cryptoblabes bistriga*. Bo (SVNS).
1521. *Phycita roborella*. Hr (KJCS, RYRS).
1525. *Dioryctria sylvestrella*. Ån (AEPS, ATTS).
1528. *Microthrix similella*. Bo (SVNS).
1533. *Catastia marginea*. Vr (BSÅS).
1538. *Acrobasis repandana*. Gä (KJCS, SJNS).
1548. *Apomyelois bistriatella*. Jä (ENSS 94), Ån strykes (felskrivning i föregående rapport).
1572. *Hypsopygia costalis*. Gä (KJCS, SJNS).
1577. *Pyralis regalis*. Go (KJCS, RYRS).
1594. *Crambus silvella*. Ög (SVNS).
1613. *Catoptria osthelderi*. Sm (LTSS 94). - 1615. *C. pinella*. Me (EFAS), Hr (KJCS, RYRS).
1625. *Pediasia truncatella*. Ly (LJRS 95).
1645. *Eudonia laetella*. Sö (LJRS).
1652. *Cynaeda dentalis*. Sm (EFAS).
1666. *Pyrausta obsoletalis*. Go (EQTS 66).
1674. *Sitochroa verticalis*. Me (IMBS 95).
1680. *Perinephele lancealis*. Öl (GUSS).
1701. *Nomophila noctuella*. Vg (FHDS).
1704. *Pleuroptya ruralis*. Nb (EFAS).

Insamlare

AEPS=Per Andrén, ATTS=Ulla Britt Andrén, BEFS=Christer Bergendorff, BJOS=Jan-Olov Björklund, BZZS=Per-Eric Betzholtz, BSÅS=Sven-Åke Berglind, BÅBS=Bengt Å. Bengtsson, EFAS=Stefan Ekroth, ENSS=Bengt Ehnström, EQTS= Håkan Elmquist, FHDS=Nils Forshed, FOUS=Markus Forslund, FYKS=Ingemar Frycklund, GCLS=Carl-Axel Gertsson, GUSS=Bertil Gunnarsson, HEYS=Benny Henriksson, IMBS=Lars Imby, JHES=Henrik Jeansson, KAHS=Hans Karlsson, KJCS=Clas Källander, KSMS=Peter Koch-Schmidt, LJRS=Jesper Lind, LNYS=Ronny Lindman, LQBS=Bengt Lindqvist, LTSS=Mats Lindeborg, NSTS=Frithiof Nordström, OLBS=Bo Olsson, PEBS=Bert Pettersson, PENS=Carl Åke Pettersson, PGAS=Göran Palmqvist, RJES=Jens Rydell, RPLS=Göran Ripler, RYRS=Nils Ryrholm, SJNS=Göran Sjöberg, SVNS=Ingvar Svensson, THMS=Erik Tham, WCMS=Bengt Wickholm, WMAS=Magnus Wedelin, ÖRDS=Jan-Olof Ördén.

Litteratur

Jacobs, S. N. A. 1978. The British Oecophoridae (part 1) and allied genera. - Illustrated papers on British

Microlepidoptera. London (British Entomological & Natural History Society).
Svensson, I. 1994. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1993. - Ent. Tidskr. 115:45-52.
Svensson, I. 1996. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1995. - Ent. Tidskr. 117:49-57.
Svensson, I., Elmquist, H., Gustafsson, B., Hellberg, H., Imby, L. & Palmqvist, G. 1994. Catalogus lepidopterorum sueciae. Stockholm (Naturhistoriska riksmuseet & Entomologiska föreningen).
Svensson, I. & Palmquist, G. 1990. Förteckning över svenska fjärilsnamn. Stockholm (Entomologiska föreningen).
Wolff, N. L. 1975. *Nemapogon falstriella* (Haas,1881) (Lepidoptera, Tineidae). - Ent. Meddr. 43:87-104.

Praktverk om Danmarks dagfjärilar

Stoltze, M. 1996. *Danske dagsommerfugle*. Gyldendal. ISBN 87-00-21276-8. 383 s. Rikt färgillustrerad, inbunden. DKK 388. Kan beställas från: Apollo Books, Kirkeby Sand 19, DK-5771 Stenstrup, Danmark.

Et pragtværk af en bog og noget af en gave for alle inkarnerede sommerfugleelskere. Lige velegnet for fagmanden som den mere almindeligt interesserede, der med stor fornøjelse kan skøjte rundt i bogen. 5 familier, 93 arter udgør det danske sommerfuglespektrum.

I en glimrende indledning præsenteres en oversigt over deres klassificering og denne mangfoldighed, set i forhold til resten av verden. Indelningen fortæller desuden om sommerfuglenes biologi, overvintring, træk og vandringer, fjender, snyltere og sygdomme samt om navnene, hertil overvejelser omkring indsamling og iagttagelse, fotografering, opdræt og beskyttelse af dagsommerfugle. Det hele skrevet på et populært plan, hvor alle kan være med, men hvor der heller ikke er givet afkald på den videnskablige soberhed på nogen måde.

Hovedavsnittet beskriver så de enkelte arter, der de præsenteret i en rækkefølge, som afspejler deres slæægtskab. Det er en god disposition, at der er ofret mest plads på de almindeligste arter og arter med en særlig interessant og velundersøgt biologi. Efter en generel karakteristik af den enkelte art følger så oplysninger om dens kendetegn og variationer, flyvetid, levesteder, adfærd, æg, larver og pupper, udbredelse, artens beskyttelse samt dens navne. Går man så bagerst om i bogen, finder man 20 farvetavler med i alt 422 præparerede sommerfugle, og her vises han, hun, underside og den almindeligste variation, hvorved artene let kan sammenlignes og bestemmes sikkert.

Bogens over 300 farvefotos er et kapitel for sig, idet der er lagt vægt på at vise sommerfugle i deres naturlige omgivelser. Desuden er der detaljerede udbredelseskort over alle arter samt tabel over flyvetider. Og ikke at forglemme registret, der selvsagt gør bogen anvendelig langt uden for Danmarks grænser.

Bogen er en udløber af "Atlasprojektet Danmarks Dagsommerfugle" ved Zoologisk Museum i København, Både forlægger og forfatter fortjener stor og dybtfølt tak for at have videreformidlet resultatet med dette opslags- og bestemmelsesværk, der ganske enkelt er et *must* for alle med interesse for emnet.

Kristian Kristiansen